

Definicja robocza: Oszustwo sakralne to wykorzystanie zestawu twierdzeń na tematy związane ze sferą sacrum (np. soteriologiczne lub eschatologiczne) wyznawanego przez daną osobę w celu skłonienia jej do określonej reakcji lub zachowania bądź uzyskania pożądanego efektu społecznego.

1. Johann Tetzel (Jan Tecel) – najbardziej znany sprzedawca odpustów, niemiecki duchowny katolicki, dominikanin, przeor klasztoru w Głogowie, inkwizytor Polski. Domniemany autor powiedzenia *Gdy tylko złoto w misce zadzwoni, do nieba jakaś duszyczka pogoni.*

2. Tiksotropia - właściwość niektórych rodzajów płynów, w których występuje zależność lepkości od czasu działania sił ścinających, które na ten płyn działały. Na przykład niektóre płyny tiksotropowe mogą stać się przez pewien czas mniej lepkie, gdy podda się je intensywnemu mieszaniu. Płyny takie po pewnym czasie (spoczynku) od momentu mieszania ponownie "zastygają", tzn. zwiększają swoją lepkość do normalnej wartości. Możliwe jest jednak także odwrotne zjawisko, tzn. płynem tiksotropowym jest także taka substancja, która czasowo zwiększa swoją lepkość na skutek mieszania. Tiksotropia jest więc procesem odwracalnym; do zniszczenia struktury tiksotropowej płynu wymagane jest dostarczenie energii.

Zjawisko zmniejszenia się lepkości płynu na skutek działania siły mechanicznej (np. mieszania) i utrzymywania tejże lepkości przez określony czas (przez swoistą "pamięć molekularną" płynu)

3. Pałeczka krwawa, pałeczka cudowna (*Serratia marcescens*) – bakteria odpowiedzialna za niektóre przypadki rzekomo będące cudami eucharystycznymi, polegającymi na pojawieniu się substancji przypominającej krew na hostii.

4. Prodigiozyna - czerwony barwnik występujący m.in. w bakteriach z gatunku *Serratia marcescens*.

5. Pareidolia (apofenia) - zjawisko dopatrywania się znanych kształtów w przypadkowych szczegółach, czemu towarzyszy poczucie nierzeczywistego charakteru owych spostrzeżeń (co odróżnia je od iluzji), przeważnie pojawiające się przy pełnej świadomości.

6. MIVILUDES - Międzyministerialna Misja Czujności i Walki przeciwko Odchyleniom Sekciarskim (fr. *Mission Interministérielle de Viligance et de Lutte Contre les Dérives Sectaires*). Powołana w 2002 roku we Francji dla monitorowania działalności grup uważanych za sekty.

7. **CSICOP - Committee for Skeptical Inquiry (CSI; wcześniej: Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal, CSICOP.** organizacja typu non-profit założona w Stanach Zjednoczonych, której zadaniem statutowym jest „prowadzenie krytycznych dochodzeń w sprawach paranormalnych, pseudonauk, weryfikacja hipotez odpowiednio z naukowego punktu widzenia oraz przedstawianie faktycznych informacji o wynikach tych dochodzeń społeczności naukowej i opinii publicznej”. Komitet został założony w 1976 roku przez Paula Kurtza celem przeciwdziałania bezkrytycznej akceptacji i szerzeniu niezwyfikowanych informacji nt. zjawisk paranormalnych przez media i wśród społeczeństwa.

Bibliografia:

„Kryminalistyka” Brunon Hołyst, Warszawa 2010, str. 245-247

https://pl.wikipedia.org/wiki/Johann_Tetzel

<http://www.literatura.hg.pl/tetzel.htm>

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Tiksotropia>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Cud_%C5%9Awi%C4%99tego_Januarego

<http://www.newsweek.pl/nauka/ile-swietosci-w-kawalkach-swietego,58073,1,1.html>

<http://encyklopedia.interia.pl/nauki-scisle/news-tiksotropia,nId,1997652>

<http://www.wiz.pl/8,1674.html>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Pa%C5%82eczka_krwawa

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Prodigiozyna>

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Pareidolia>

<https://ciekawe.org/2015/01/21/pareidolia-czyli-ukryte-twarze/>

<https://charaktery.eu/artukul/pareidolia-dlaczego-ludzie-widza-twarze-tam-gdzie-ich-nie-ma>

<https://www.csicop.org/>

<http://www.derives-sectes.gouv.fr/>